

ÇOCUK GELİŞİMİ PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN İLK YARDIM BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

 Tuğba SOLMAZ¹ Mehtap SOLMAZ² Nagehan AKGÜL³

ÖZ

Amaç: Bu çalışma çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin ilk yardım konusundaki bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntemler: Tanımlayıcı ve kesitsel türdeki bu araştırma bir üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda çalışmaya katılmayı kabul eden 205 öğrenci ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında, “Kişisel Bilgi Formu” ve “İlk Yardım Bilgi Formu” kullanılmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma, bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (%93,7) daha önce ilk yardım eğitimi aldığını belirtmesine rağmen %29,3'ünün kendisini ilk yardım bilgisi konusunda yetersiz gördüğü tespit edilmiştir. %31,2'si daha önce ilk yardım gerektiren bir durumla karşılaşmıştır, bu öğrencilerin %46,9'u müdahalede bulunmamıştır ve %53,4'ü yanlış uygulama yapmaktan korktuğu için müdahale etmediğini belirtmiştir. Öğrencilerin ilk yardım bilgi formu puan ortalaması 22 üzerinden 13,64±1,71 olarak bulunmuştur. Yaş artıkça ilk yardım bilgi formu puan ortalamasının düştüğü, özellikle 28 yaş ve üzeri öğrenci grubunun ilk yardım bilgi puanının diğer yaş grubundakilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir (p<0,05).

Sonuç: Çalışmada katılımcıların ilk yardım bilgi düzeylerinin orta seviyede olduğu bulunmuştur. Öğrencilere ilk yardım konusunda sadece teoriye dayalı değil uygulamaya dayalı eğitimlerin de müfredata eklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlk Yardım, Çocuk Gelişimi, Bilgi Düzeyi, Öğrenci, Okul Sağlığı

¹Corresponding Author /Sorumlu Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı, Tokat, Türkiye, tugbasolmaz.gou@gmail.com

²Dr. Öğr. Üyesi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Laboratuvar Teknikleri Programı, Tokat, Türkiye., mehtap.solmaz@gop.edu.tr

³Öğr. Gör., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, Tokat, Türkiye, nagehan.akgul@gop.edu.tr

Makale Geliş Tarihi/Submission Date; 15.06.2024

Kabul Tarihi/ Accepted Date; 26.08.2024

Çalışma için Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan izin (26.10.2022 tarih ve 13-01 sayılı yazı) alınmıştır.

DETERMINATION OF FIRST AID KNOWLEDGE LEVELS OF CHILD DEVELOPMENT PROGRAMME STUDENTS

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the level of knowledge of child development students about first aid.

Materials and Methods: This descriptive and cross-sectional study was conducted with 205 students who agreed to participate in the study at a university's vocational school of health services. "Personal Information Form" and "First Aid Information Form" were used to collect the data. Number, percentage, mean and standard deviation, independent sample t test and one-way analysis of variance were used to analyse the data.

Results: Although the majority of the participants (93.7%) stated that they had received first aid training before, it was found that 29.3% of them considered themselves insufficient in first aid knowledge. 31.2% of the students had previously encountered a situation requiring first aid, 46.9% of these students did not intervene, and 53.4% stated that they did not intervene because they were afraid of making the wrong application. The mean score of the first aid knowledge form was found to be 13.64 ± 1.71 over 22. It was determined that the mean score of the first aid knowledge form decreased with increasing age, especially the first aid knowledge score of the student group aged 28 years and over was statistically significantly lower than the other age groups ($p < 0.05$).

Conclusion: In the study, it was found that the first aid knowledge level of the participants was at an intermediate level. It is recommended that not only theory-based but also practice-based training on first aid should be added to the curriculum.

Keywords: First Aid, Child Development, Knowledge Level, Student, School Health

GİRİŞ

Çocukluk çağı; kaza ve kazalara bağlı yaralanmaların en çok görüldüğü dönemdir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2018). Dünyada her yıl, her on çocuktan birisi kazaya bağlı bir sağlık kurumuna başvuru yapmaktadır (Orhan ve Aydın, 2020). Çocukluk çağı yaralanmalarında ilk dört yıl ev kazaları daha sık yaşanırken dört yaş sonrasında ise okul kazaları daha yaygın görülmektedir ve acil servise başvuranların %21'ini oluşturmaktadır (Rogmans, 2009; Zagel vd., 2019). Çünkü okul ortamı, çocukların ev dışında zamanının büyük bir kısmını geçirdiği ikinci bir ortamdır ve çocuklar gün içerisinde çeşitli kazalar ya da acil durumlar ile karşı karşıya kalmaktadır. Okulda meydana gelen yaralanma türleri değerlendirildiğinde; koşma, kayma, tırmanma ya da zıplamaya bağlı olup bunun %25'ten fazlasını da düşmelerin oluşturduğu bildirilmektedir (Aktaş vd., 2019). Çocuklar sıklıkla okul servisi, sınıf, koridor, oyun alanı,

laboratuvar ya da atölye gibi ortamlarda tehlikeye maruz kalmaktadır (Aytaç vd., 2016; Ak vd., 2023). Çok hareketli ve meraklı olmaları, bilişsel düzeyleri ve motor aktivitelerine yönelik yeteneklerinde tam gelişme olmaması onların kaza ve yaralanma risklerine karşı ilk yardıma olan ihtiyacını arttırmaktadır (Orhan ve Aydın, 2020; Tadesse ve Jemebere, 2022).

İlk yardım, hayatı tehlikeye düşüren bir durum veya herhangi bir kaza durumunda sağlık personeli tarafından verilecek yardım sağlanıncaya kadar hayatı kurtarmak ya da kişinin durumunun kötüleşmesini engellemek amacıyla olay yerinde ilaç olmaksızın mevcut malzemelerle yapılan uygulamalar olarak tanımlanmaktadır (Sağlık Bakanlığı, 2015; Yanardağ ve Yılmaz, 2017; Thassu, 2018; Li; Ak vd., 2023). İlk yardım uygulamaları sağ kalım oranını arttırmakta, komplikasyonların önlenmesine olanak tanımakta ve sağlık kuruluşuna olan talebi dolayısıyla da bakım yükünü azaltmaktadır (Zideman vd., 2015). Bu nedenle, kaza ya da yaralanma sonrası öğrencilere bilinçli ve doğru ilk yardım müdahalesinde bulunmak yaşam kurtarıcı olmada son derece önemlidir (Usta vd., 2017; Tadesse ve Jemebere, 2022; Ak vd., 2023).

Literatür incelendiğinde üniversite öğrencilerinin çoğunluğunda ilk yardım bilgisinin yeterli olmadığı görülmektedir (Khatatbeh, 2016; Mathew vd., 2016; Altındış vd., 2017; Usta vd., 2017). Bu doğrultuda mezuniyet sonrası özellikle çocuklar ile çalışacak çocuk gelişimi programı öğrencilerinin mesleki sorumlulukları gereği kaza ya da yaralanmaya bağlı istenmeyen sonuçları önlemek için ilk yardım hakkında bilgi ve becerilerinin yeterli ve güncel olması oldukça önemlidir (Bölükbaş vd., 2007; Altındış vd., 2017).

Bu araştırma, Karadeniz Bölgesi'nde yer alan bir üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin ilk yardım uygulamalarına ilişkin bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada şu sorulara cevap aranmaktadır:

- Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin temel ilk yardım bilgi durumları ile sosyo-demografik özellikleri arasında bir fark var mıdır?
- Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin temel ilk yardım uygulama bilgi puanları nasıldır?

1. MATERYAL VE YÖNTEMLER

1.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma, 20 Ekim-31 Aralık 2022 tarihleri arasında bir üniversitenin çocuk gelişimi bölümünde öğrenimine devam eden öğrenciler ile yapılmıştır.

1.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini; Karadeniz Bölgesi'ndeki bir üniversitenin sağlık hizmetleri meslek yüksekokulunda öğrenim gören 240 çocuk gelişimi programı öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada örnekleme yöntemine gidilmemiş olup araştırma grubunun tamamına ulaşılması planlanmıştır. Araştırma çalışmaya katılmayı kabul eden 205 katılımcı ile tamamlanmıştır. Örneklemin evreni temsil etme oranı %85.4'tür.

1.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri katılımcılar ile "WhatsApp" üzerinden "Google Form" olarak paylaşılmış ve onamları alındıktan sonra formunu doldurmaları istenmiştir.

1.5. Veri toplama Araçları

Araştırmanın verileri "Kişisel Bilgi Formu" ve "İlk Yardım Bilgi Formu" kullanılarak çevrim içi olarak toplanmıştır.

1.5.1. Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini ve ilk yardım deneyimlerini içeren 10 sorudan oluşmaktadır.

1.5.2. İlk Yardım Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatüre dayalı geliştirilmiş bir formdur (Büyükkayacı Duman vd., 2013; Usta vd., 2017; Ak vd., 2023; Akgün vd., 2023). Amaç, kişinin ilk yardım konusunda farkındalıklarını ölçmektir. Bilgi formu, ilk yardım konusunda bilgi düzeyi ve uygulamalara yönelik 22 ifade içermektedir. Sorular "Evet" ve "Hayır" şeklinde yanıtlanmaktadır. Sorulara cevabı Evet olanlar için "1" puan, Hayır olanlar için "0" puan verilmektedir ve değerlendirme sonucunda toplam "22" puan alınmaktadır. Öğrencilerin ilk yardım bilgi formundan "11" ve üzeri puan alması ilk yardım konusunda bilgi düzeylerinin arttığını göstermektedir.

1.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Çalışmanın verileri SPSS 25.0 paket programında analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. İkili karşılaştırmalarda bağımsız örneklem t testi ve çoklu karşılaştırmalarda ise tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. İstatistik anlamlılık sınırı $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

1.7. Araştırmanın Etik Yönü

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan 26.10.2022 tarih ve 13-01 nolu kararı ile onay alınmıştır. Çalışma Helsinki kurallarına göre yürütülmüştür.

2. BULGULAR

Çalışmaya katılan öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur. Katılımcıların %82,0’si 18-22 yaş grubu aralıkta olup %88,2’si kadındır. (n=182). Öğrencilerin %93,7’sinin ilk yardım eğitimi aldığı, %51,0’inin en son ilk yardım eğitimini üç yıldan önce aldığı, %63,3’ünün bu eğitimi lisede almış olduğu, %97,7’sinin alınan eğitim türünü teorik olarak ifade ettiği, %53,2’sinin kendisini ilk yardım bilgisi konusunda orta seviyede gördüğü belirlenmiştir. Öğrencilerin %68,8’i daha önce ilk yardım gerektiren bir durumla karşılaşmamıştır. Öğrencilerin %53,1’i daha önce ilk yardım konusunda müdahalede bulunmuş olup %53,4’ü yanlış bir uygulamada bulunma korkusu olduğu için ilk yardım olayına müdahale etmediğini ifade etmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Öğrencilerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı (n=205)

Özellikler	n	%
Yaş		
18-22	168	82,0
23-27	29	14,1
28 ve üzeri	8	3,9
Cinsiyet		
Kadın	182	88,8
Erkek	23	11,2
İlk yardım ile ilgili eğitim alma durumu		
Evet	192	93,7
Hayır	13	6,3
Kaç yıl önce ilk yardım eğitimi aldığı		
0-12 ay önce	41	21,4
1-2 yıl önce	53	27,6
3 yıl ve üzeri	98	51,0
İlk yardım eğitimi alınan yer		
Lise	121	63,0
Üniversite	37	19,3
Sürücü kursu	26	13,5
Özel bir kurs	8	4,2
Askerlik		
Alınan ilk yardım tekniği		
Teorik eğitim	130	67,7

Uygulamalı eğitim	14	7,3
Teorik ve uygulamalı eğitim	48	25,0
İlk yardım konusunda bilgi düzeyini ifade etme		
Çok kötü	17	8,3
Kötü	43	21,0
Orta	109	53,2
İyi	27	13,2
Çok iyi	9	4,3
Daha önce ilk yardım gerektiren bir olay ile karşılaşma		
Evet	64	31,2
Hayır	141	68,8
Daha önce ilk yardım gerektiren bir olaya ilk yardım müdahalesinde bulunma		
Evet	34	53,1
Hayır	30	46,9
Daha önce ilk yardım gerektiren bir olaya ilk yardım müdahalesinde bulunmama nedeni		
İlk yardım konusunda bilgi eksikliği olduğunu düşünme	10	33,3
Yanlış bir uygulama yapmaktan korkma	16	53,4
İlk yardım konusunda kendisini yeterli hissetmeme	4	13,3

Ort: Ortalama SS: Standart Sapma

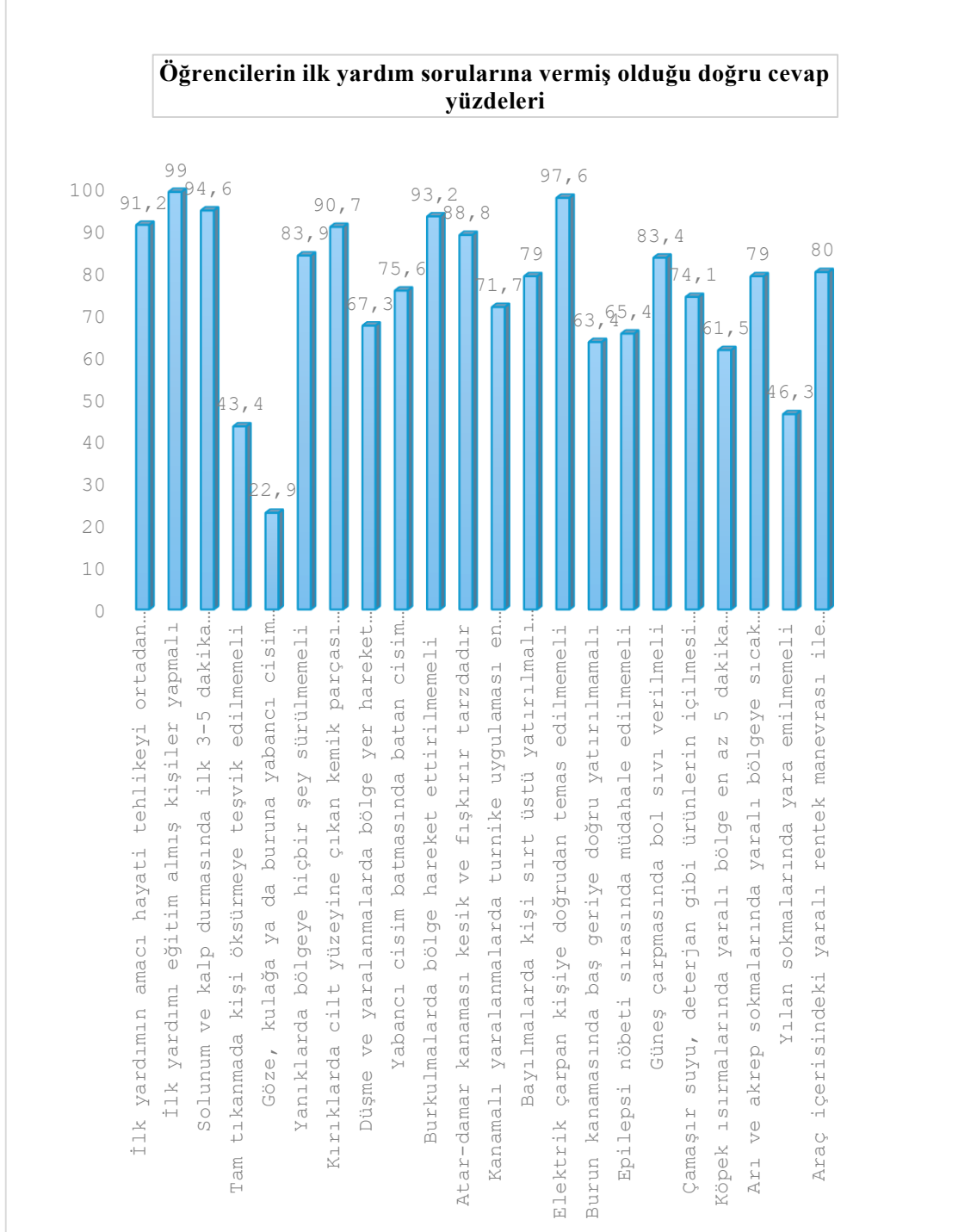
Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin ilk yardım bilgi puanı ile tanımlayıcı özelliklerinin karşılaştırılması Tablo 2’de sunulmuştur. İlk yardım bilgi formuna göre en yüksek puanı 18-22 yaş arası grupta yer alan öğrencilerin aldığı, yaş arttıkça bilgi puanının düştüğü, yapılan analiz sonucu 28 yaş ve üzeri yaş grubundaki öğrencilerin puanlarının diğer yaş grubundaki öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı derecede düşük olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Kadın öğrencilerin bilgi puanlarının ($13,71\pm 1,73$) erkek öğrencilerden ($13,09\pm 1,50$) daha yüksek olduğu ancak istatistiksel yönden anlamlı bir fark bulunmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin daha önce ilk yardım eğitimi alma, kaç yıl önce ilk yardım eğitimi aldığı, ilk yardım eğitimi alınan yer, alınan ilk yardım tekniği, ilk yardım konusunda kendisini ifade etme düzeyi, daha önce ilk yardım gerektiren olay ile karşılaşma, ilk yardım müdahalesinde bulunma ve müdahalede bulunmama nedeni ile ilk yardım bilgi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı saptanmıştır ($p>0,05$) (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri İle İlk Yardım Bilgi Sorularından Aldığı Puan Ortalamasının Karşılaştırılması

Özellikler	Ort ± SS	İstatistik
Yaş		
18-22	13,43±1,61 ^a	F=9,079
23-27	14,34±1,83 ^b	*p=0,000
28 ve üzeri	15,50±1,69 ^{bc}	
Cinsiyet		
Kadın	13,71±1,73	t=1,644
Erkek	13,09±1,50	p=0,102
İlk yardım ile ilgili eğitim alma durumu		
Evet	13,68±1,72	t=1,221
Hayır	13,08±1,49	p=0,223
Kaç yıl önce ilk yardım eğitimi aldığı		
0-12 ay önce	13,51±1,50	F=1,420
1-2 yıl önce	13,98±1,65	
3-4 yıl önce	13,75±1,68	
5 yıl ve üzeri	13,68±1,72	
İlk yardım eğitimi alınan yer		
Lise	13,50±1,79	F=2,403
Üniversite	14,27±1,57	
Sürücü kursu	13,85±1,31	
Özel bir kurs	13,00±2,00	
Askerlik		p=0,069
Alınan ilk yardım tekniği		
Teorik eğitim	13,55±1,73	F=1,432
Uygulamalı eğitim	13,57±2,02	
Teorik ve uygulamalı eğitim	14,04±1,58	p=0,241
İlk yardım konusunda kendisini ifade etme		
Çok kötü	13,06±1,67	F=0,892
Kötü	13,42±1,72	
Orta	13,77±1,72	
İyi	13,81±1,73	
Çok iyi	13,67±1,65	
Daha önce ilk yardım gerektiren bir olay ile karşılaşma		
Evet	13,86±1,68	t=1,240
Hayır	13,54±1,72	p=0,217
Daha önce ilk yardım gerektiren bir olaya ilk yardım müdahalesinde bulunma		
Evet	14,24±1,70	t=1,936
Hayır	13,43±1,59	p=0,057
Daha önce ilk yardım gerektiren bir olaya ilk yardım müdahalesinde bulunmama nedeni		
İlk yardım konusunda bilgi eksikliği olduğunu düşünme	13,70±1,16	F=0,387
Yanlış bir uygulama yapmaktan korkma	13,38±1,96	
İlk yardım konusunda kendisini yeterli hissetmeme	14,25±2,63	
		p=0,683

*p < 0.05, Ort: Ortalama, SS: Standart sapma, F: Varyans analizi, t: Bağımsız örneklem t testi

Çalışmada katılımcıların ilk yardım sorularına doğru cevap verme oranı Şekil 1’de verilmiştir. Buna göre, %22,9’u göze, kulağa ya da buruna cisim kaçtığında müdahale edilmemesi gerektiğini, %43,4’ü tam tıkanmada kişinin öksürmeye teşvik edilmemesi gerektiğini ve %46,3’ü de yılan sokması durumunda yarının emilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca katılımcıların yarısından fazlası soruları doğru şekilde yanıtlamıştır (Şekil 1).

Şekil 1. İlk Yardım Sorularının Doğru Yanıtlarının Dağılımı

3. TARTIŞMA

İnsanlar yaşamı boyunca ilk yardım gerektirecek herhangi bir olay ya da durumla karşılaşabilmektedir. Okul ortamı çocuğun ev dışında zamanının büyük bir bölümünü geçirdiği yerdir. Ayrıca çocukta merak etme ve keşfetme isteğinin süreklilik arz etmesine bağlı olarak da kazaların meydana geldiği bir ortamdır. Böyle bir ortam için, okul sağlığı hizmetleri sunulmakla birlikte kazaya bağlı ortaya çıkabilecek olumsuz durumlara ilişkin uygulanacak olan ilk yardım hizmetinin oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bu hayati sorumluluk ise çoğunlukla okulda hizmet verecek olan çalışanlar ile mümkün olmaktadır. Çünkü, zamanında yapılacak basit ama etkili ve önemli uygulamalar bütünü oluşturarak ilk yardımla hayat kurtarılabilir. Bu durum doğru ilkyardım uygulamalarını bilmenin ve uygulamanın gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle sadece ilk yardım ile ilgili yapılacak girişimlerin bilinmesi kadar yapılmaması gerekenlerin neler olduğu da öğrenilmelidir (Yetiş ve Gürbüz 2018; Temel vd., 2018; Karaman Özlü vd., 2023). Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin ilk yardıma ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmanın bulguları literatürdeki çalışmalarla bu bölümde tartışılmıştır.

Çalışmada katılımcıların daha önce ilkyardım eğitimi alıp/almama durumları değerlendirildiğinde; çoğunluğu (%93,7) ilk yardım eğitimi aldığını ve eğitim alanların %63,0'u bu eğitimi lisede aldığını belirtmiştir. Yapılan başka çalışmalarda da katılımcıların çoğu daha önce ilk yardım eğitimi aldığını ifade etmiştir (Büyükkayacı vd., 2013; Orhan ve Aydın, 2020). Başka bir çalışmada da eğitim alanların çoğu lisede okumuş olduğu okulda eğitim aldığını belirtmiştir (Yetiş ve Gürbüz, 2018; Günaydın ve Günaydın, 2021). Bu durum öğrencilerin çocuk gelişimine yönelik meslek liselerinden bu bölüme gelmiş olmaları ve lisede ilk yardım eğitimi almaları ile açıklanabilir.

Bu çalışmada öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (%93,7) daha önce ilk yardım eğitimi aldığını ifade etmesine rağmen %29,3'ü kendisini ilk yardım bilgisi konusunda yetersiz görmektedir. Alınan ilk yardım eğitim yöntemine bakıldığında %67,7'sinin teoriye dayalı ilk yardım eğitim aldığı belirlenmiştir. Yapılan farklı çalışmalarda da katılımcıların ilk yardım eğitimi almasına rağmen ilk yardım konusunda kendilerini yeterli görmedikleri belirlenmiştir (Sönmez vd., 2014; Amro ve Qtait, 2017; Karadag Arli ve Yildirim, 2017; Mansour vd., 2019; Karaman Özlü vd., 2022; Akgün vd., 2023). Bu durum öğrencilere ilk yardım eğitiminde sadece teorik bilgiye dayalı değil aynı zamanda beceriye dayalı eğitimlerin verilmesinin ve bunun belli aralıklarla tekrar edilmesinin uygun olacağını düşündürmektedir.

Çalışmada katılımcıların %31,2'si daha önce ilk yardım gerektiren bir durumla karşılaşmıştır, bu öğrencilerin %46,9'u müdahalede bulunmamıştır ve %53,4'ü yanlış uygulama yapmaktan korktuğu için müdahale etmediğini belirtmiştir. Yetiş ve Gürbüz (2018)'ün

çalışmasında da öğrencilerin % 45.4'ü daha önce en az bir kez ilkyardım gerektiren bir durumla karşılaşmış ve bu öğrencilerin % 68.3'ü müdahalede bulunmamıştır. Öğrenciler ile yapılan farklı bir çalışmada da sadece küçük bir bölümünün (%16) ilkyardım girişiminde bulunduğu tespit edilmiştir (Aylaz vd., 2009). Çalışma bulgusu literatürle benzer yöndedir. Hayat kurtarma ve sakatlıkları önlemede ilk yardım girişimlerinin son derece önemli olduğu göz önüne alındığında; müdahalede bulunacak kişilerin çekimser kalmaması gerektiği düşünülmektedir (Kızıl vd., 2018). Bu bağlamda öğrencilerin ilk yardım eğitimine ilişkin uygulamalarla desteklenmesi ve motive edilmesi etkili bir girişimler olarak düşünülebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ilk yardım bilgi formu puan ortalaması 22 üzerinden 13,64±1,71 olarak belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin bilgi düzeyinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan bir çalışmada öğretmenlerin ilkyardım bilgi sorularından aldıkları puan ortalaması 20 üzerinden 11,9±2,9 olarak belirlenmiştir (Sönmez, 2014). Afyonkarahisar'da yapılan farklı bir çalışmada da okul öncesi öğretmenlerinin ilkyardım bilgi puan ortalaması 100 üzerinden 54,4 olarak bulunmuştur (Yurumez vd., 2007). Literatüre benzer yönde katılımcıların çoğunun daha önce ilk yardım eğitimi almasına rağmen ilk yardım bilgi puanlarının orta düzeyde olması üzerinde durulması gereken önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü çocuk gelişimi bölümü öğrencileri mezuniyet sonrasında eğitim kurumlarında ilk yardım müdahalesinde bulunacak kişiler arasında yer alacak önemli bir grubu oluşturmaktadır. Tüm bu araştırma sonuçları, öğrencilerin ilk yardım bilgi düzeyini artırmaya yönelik daha çok teori ve uygulamaya dayalı eğitim programlarının planlanması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çalışmada öğrencilerin yaşının arttıkça ilk yardım bilgi formu puan ortalamasının düştüğü, özellikle 28 yaş ve üzeri öğrenci grubunun ilk yardım bilgi puanının diğer yaş grubundakilere göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde düşük olduğu belirlenmiştir ($p<0,05$). Farklı çalışmalarda da yaş arttıkça katılımcıların ilk yardım bilgi puanının azaldığı belirlenmiştir (Sönmez vd., 2014; Ural Keleş vd., 2015; Aktaş vd., 2019). Bu durum ilk yardım konusunda verilen eğitimlerin süreklilik içermemesini ve öğrenilen bilgilerin de zamanla unutulduğunu düşündürülebilir.

Çalışmada öğrencilerin ilk yardım sorularına doğru yanıtları incelendiğinde; “Göze, kulağa ya da buruna yabancı cisim kaçtığına müdahale edilmemeli” (%22,9), “Tam tıkanmada kişi öksürmeye teşvik edilmemeli” (%43,4) ifadelerinin doğru yanıtlanma oranları düşük bulunmuştur. Ayrıca, düşmeler (%67,3), kanamalar (%63,4) ve nöbetler (%65,4) ile ilgili doğru yanıt verme oranı ortalamasının biraz üzerinde bulunmuştur. Üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Büyükkayacı Duman vd., 2013; Temel vd., 2018;). Öğrencilerin mezuniyet sonrası okul öncesinde çalışacakları göz önüne alındığında

ilk yardım bilgisi ile ilgili özellikle düşme, kanama ve nöbetler ile ilgili daha fazla eğitime ihtiyaçları bulunmaktadır. Çünkü çalışma alanlarında kendi öğrencilerinde en sık karşılaşılabilecekleri ve ilk yardım gerektiren durumlardandır.

SONUÇ

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin ilk yardım bilgi formu puan ortalamaları orta düzeydedir. Daha önce ilk yardım eğitimi alınmasına rağmen bu oranın orta düzeyde olması öğrencilere ilk yardım eğitimlerinin belli aralıklarla tekrar edilmesi gerektiğini göstermektedir. Planlanacak eğitimlerin; öğrencilerin ilk yardımın genel amaçlarına yönelik davranışlar kazanmaları, temel bilgi ve beceriler edinecek nitelikte olması önerilmektedir. Böylece ilk yardıma müdahalede korku, kaygı ve yetersizlik gibi faktörler azaldığı gibi doğru şekilde uygulanan ilk yardım faaliyetleri ile ölüm ve sakatlanma gibi sayılarda da azalma olacağı tahmin edilmektedir. Aynı zamanda bu araştırmanın okul sağlığı hizmetlerinin planlanmasında ve ileriye yönelik araştırma tasarımlarının oluşturulmasında da önemli bir veri kaynağı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma bir üniversitenin çocuk gelişimi bölümü öğrencileri ile sınırlıdır. Çalışma sonuçları tüm evrene genellenemez.

Yazar Katkıları

TS, MS araştırma tasarımı; TS, MS, NA veri toplama; TS veri analizi; makale yazımı; TS, MS NA, makale yazımına katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını bildirmişlerdir.

Teşekkür

Çocuk gelişimi bölümü öğrencilerine desteklerinden dolayı teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

Ak, B., Çıtak Bilgin,N., Cerit, B. & Yönder, M. (2023). Öğretmen aday adaylarının ilkyardım uygulamaları hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. Sağlık Akademisi Kastamonu, 8(1), 41-54.

Akgün, M., Şekerci, N., Demirdağ, H. & Doğan, R. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin temel ilk yardım bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 30-38.

Aktaş, B., Yılmaz, M., Dereli, F. & Yıldırım Sarı, H. (2019). İlköğretim birinci ve ikinci kademe öğretmenlerinin ilk yardım bilgi düzeyi. *Jaren*, 5(1), 17-22.

Altındış, S., Tok, Ş., Aslan, F.G., Pilavcı Adıgül, M., Ekerbiçer, H.Ç. & Altındış, M. (2017). Üniversite öğrencilerinin ilk yardım bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Sakarya Tıp Dergisi*, 7(3), 125-130.

Amro, N.R. & Qtait, M. (2017). General knowledge & attitude of first aid among schoolteacher's in Palestine international. *Journal of Innovative Research in Medical Science (IJIRMS)*, 2(4), 660-665.

Aylaz, R., Gözüm, S., Yılmaz, U., Bakış, E., Güneş, G. & Aylaz, A. (2009). The efficacy of the first aid training program for apprenticeship students. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 16(2), 89-94.

Aytaç, Ş., Gürleyen Gök, M. & Özkan, S. (2016). Bir işçi sağlığı ve güvenliği uygulaması olan temel ilk yardım eğitiminin incelenmesi. *Gazi Medical Journal*, 27, 53-57.

Bölükbaş, N., Kahraman, A.N., Karaman, Y. & Kalaycı, G. (2007). Ordu ili kız meslek lisesi çocuk gelişimi bölümü son sınıf öğrencilerinin çocuklara yönelik ilk yardım uygulamaları ile ilgili bilgi düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(3), 52-59.

Büyükkayacı Duman, N., Koçak, C. & Sözen, C.(2013). Üniversite öğrencilerinin ilk yardım bilgi düzeyleri ve bunu etkileyen faktörler. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 57-70.

Günaydın, M. & Günaydın, G. (2021). İş sağlığı ve güvenliği programı öğrencilerinin temel ilkyardım bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. *Hastane Öncesi Dergisi*, 6(1), 13-24.

Karadag Arlı, Ş. & Yildirim, Z. (2017). The effects of basic first aid education on teachers' knowledge level: a pilot study. *International Journal of Caring Sciences*, 10(2), 813-818.

Karaman Özlü, Z., Uymaz Aras, G., Özlü, İ., Ejder Apay, S., Avşar, G., Coşar, Z., ... Taşgın, A. (2022). Öğretmenlerin ilk yardım konusundaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Anatolian Journal of Health Research*, 3(3), 139-143.

Khatatbeh, M. (2016). First aid knowledge among university students in Jordan. *International Journal of Preventive Medicine*, 7, 24-29.

Kızıl, M., Üstünkarlı, N., Yıldız, Ş., Kurtel, K., Şemin, İ. & Abacıoğlu, Y.H. (2018). İlk yardım bilgilerinin doğruluğu ve ilkyardım uygulamalarına etkisinin değerlendirilmesi, *Hastane Öncesi Dergisi*, 3(1), 15-30.

Mansour, A.E., Alsager, A.H., Alasqah, A.A., Alsuhaibani, A.A., Aldughaim A.I., Alayed A.A., ... & Altamimi, A.S. (2019). Knowledge and practices of primary school teachers about first aid management of minor injuries among children in the Qassim region, Saudi Arabia. *International Journal of Medicine in Developing Countries*, 3(11), 941-946.

Mathew, S., Salman, P., Khurshid, S. & Luke, A.M. (2016). Awareness of first aid among undergraduate students in Ajman, UAE. *Journal of Dental Medical Sciences (IOSR-JDMS)*, 15(6), 30-38.

Orhan, S.İ. & Aydın, A. (2020). Öğretmen adaylarının ilk yardım bilgi düzeyleri: Kastamonu üniversitesi örneği. *Kastamonu Education Journal*, 28(4), 1657-1667.

Rogmans, W. (2009). Education and legislation are key to preventing child injuries. *Bull World Health Organ*, 87(5), 334-335.

Sağlık Bakanlığı (2015). İlk Yardım Yönetmeliği. (Resmi Gazete, 29.07.2015 Tarih, Sayı: 29429). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/07/20150729-2.htm>, 15.5.2024.

Sönmez, Y., Uskun, E. & Pehlivan, A. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin temel ilk yardım uygulamalarına ilişkin bilgi düzeyleri, Isparta örneği. *Türk Pediatri Arşivi*, 49(3), 238-246.

Tadesse, F. & Jemebere, W. (2022). Knowledge of first aid measures and associated factors among governmental primary school teachers in Hawassa city, Southern Ethiopia. *Journal of Clinical Images and Medical Case Reports*, 3(3), 1764.

Temel, E., Şahin, B., Gezer, N. & Çam, R. (2018). Üniversite öğrencilerinin temel ilkyardım uygulamalarına ilişkin bilgi düzeyleri. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 1(3), 34-38.

Thassu, R.B. (2018). First aid and role of first aid provider. IGNOU Publisher. <http://egyankosh.ac.in/handle/123456789/47238>, 01.06.2024.

Ural Keleş P., Yildirim, Z. & Aydın, S. (2015). Determining the basic first-aid knowledge levels of the class teachers working in the city center of Ağrı. *Journal of Emerging Trends in Educational Research and Policy Studies (JETERAPS)*, 6(6), 404-410.

Usta, G., Küçük, U. & Torpuş, K. (2017). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin ilkyardım bilgi düzeyleri ve tutumlarının belirlenmesi. *Hastane Öncesi Dergisi*, 2(2), 67-77.

Yetiş, G. & Gürbüz, P. (2018). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin ilkyardım bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 6(2), 64-76.

Yurumez, Y., Yavuz, Y., Sağlam, H., Köken, R. & Tunay, K. (2007). Evaluation of the level of knowledge of first aid and basic life support of the educators working in preschools. *Akademik Acil Tıp Dergisi*, 5(3), 17-20.

Zagel, A. L., Cutler, G. J., Linabery, A. M., Spaulding, A. B., & Kharbanda, A. B. (2019). Unintentional injuries in primary and secondary schools in the United States, 2001-2013. *Journal of School Health*, 89(1), 38-47.

Zideman, D. A., Singletary, E.M., Borra, V., Cassan, P., Cimpoesu, C. D., De Buck, E., ... Poole, K. (2021). European Resuscitation Council Guidelines 2021: first aid. *Resuscitation*, 161, 270-290.